

JOBB- OCH UTVECKLINGSGARANTIN

FAS3

- ENKÄTUNDERSÖKNING BLAND
GS MEDLEMMAR

Gör om – gör rätt

GS har som ambition att synliggöra medlemmarnas vardag. Ett tema som går igen under 2011 är "Hur har du haft det på jobbet idag?". Denna undersökning speglar en helt annan vardag för de av våra medlemmar som hamnat i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas.

Syftet med denna åtgärd är enligt regeringen att de arbetssökande ska skaffa arbetslivserfarenhet, meriter och färskare referenser. Vår undersökning visar att GS medlemmar är mycket kritiska till åtgärdens utformning. Dessutom vittnas det om en allt för slapp uppföljning av Arbetsförmedlingen.

De kommentarer som medföljer undersökningen talar sitt tydliga språk. Åtgärden i sig skapar psykisk ohälsa. Det kanske inte är så konstigt med tanke på att många vittnar om meningslösa åtgärder som närmast är förnedrande.

För en regering som i allt väsentligt fått förtroendet av svenska folket för sitt löfte om att minska utanförskapet borde GS rapport vara omskandande.

Det är dags att gå från inlåsning till aktiv arbetsmarknadspolitik. Utbildning har, och kommer alltid att vara, den bästa investeringen. Både för staten och individen.

I en tid där många företag har svårt att rekrytera utbildad arbetskraft samtidigt som vi har en hög arbetslöshet borde regeringen göra om och göra rätt.

Per-Olof Sjöö
Förbundsordförande

Om jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas

Den som varit arbetslös och fått ersättning från arbetslöshetsförsäkringen i 300 dagar går över till jobb- och utvecklingsgarantin. Programmet omfattade i januari nästan 90 000 deltagare varav 25 000 i fas 3.

Efter 450 dagar i fas 1 och 2 kommer man till fas 3. Den som deltar i fas 3 kan få utföra arbetsuppgifter som annars inte skulle bli utförda eller som höjer kvalitén i verksamheten.

Sysselsättningen kan vara hos privata eller offentliga arbetsgivare, sociala företag eller ideella organisationer.

Under perioden september till november 2010 deltog 832 av GS arbetssökande medlemmar i jobb- och utvecklingsgarantin varav 114 i fas 3.

"Syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att du genom olika aktiviteter ska få förstärkt stöd i ditt arbetssökande och fortare hitta ett arbete."

Programdeltagaren får 65 procent av tidigare dagsförtjänst i så kallat aktivitetsstöd. Ersättningen varierar från 680 kronor per dag, eller 14 960 kronor i månaden, ner till låga 223 kronor per dag, eller 4 906 kronor per månad, brutto.

Den som erbjuder en fas 3-plats, s.k. anordnare, betalar inga löner, arbetsgi-varavgifter eller försäkringar utan får istället en ersättning på 225 kronor per person och dag för att täcka handledarkostnader med mera.

– Arbetsförmedlingens faktablad för arbetssökande.

Den som anordnar en sysselsättning måste:

- ansvara för att arbetsmiljökraven är uppfyllda.
- ansvara för och tillhandahålla nödvändig arbetsutrustning, skyddsutrustning och skyddskläder.
- tillhandahålla handledare.
- klart ange vilka olika uppgifter som den arbetssökande förväntas utföra. Ange var uppgifterna ska utföras.
- ansvara för introduktion av den arbetssökande på arbetsplatsen.
- ha regelbundna kontakter med Arbetsförmedlingen för att informera om hur det fungerar för den arbetssökande hos anordnaren.

Undersökningens genomförande

GS genomförde i mitten av mars 2011 en enkätundersökning bland de 114 medlemmar som under perioden september till november 2010 deltog i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas. Nästan hälften svarade på enkäten. Av dessa använde sig varannan av möjligheten att lämna egna kommentarer om fas 3.

Bland de svarande hade 44 procent sin sysselsättning hos offentliga arbetsgivare, 30 procent hos ideella föreningar och 22 procent hos privata arbetsgivare.

Anordnarna fullgör inte sina skyldigheter

De som anordnar sysselsättning inom jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas har skyldigheter som de måste uppfylla; exempelvis ge en introduktion på arbetsplatsen, tillhandahålla handledare och nödvändig arbetsutrustning samt informera om hur arbetsuppgifterna ska utföras på ett säkert sätt.

Undersökningen visar tydligt att dessa skyldigheter inte fullgörs. Av de svarande har:

- 27 procent inte haft en introduktion på arbetsplatsen
- 18 procent inte haft tillgång till handledare
- 42 procent inte haft tillgång till nödvändig arbetsutrustning, skyddsutrustning och skyddskläder
- 36 procent inte fått kunskap om hur arbetsuppgifterna ska utföras på ett säkert sätt

Introduktion och handledning är viktigt för att skapa goda förutsättningar för deltagarens lärande på arbetsplatsen. Att dessa grundläggande skyldigheter åsidosätts visar att den som erbjuder en sysselsättning inte tar sitt anordnansvar på allvar.

Det är också under all kritik att så stor andel inte har haft tillgång till nödvändig arbetsutrustning, skyddsutrustning och skyddskläder och att så många inte har fått kunskap om hur arbetsuppgifterna ska utföras på ett säkert sätt. Detta måste åtgärdas och det snarast. Det har redan skett en dödsolycka inom fas 3 när en man skickades ut i skogen för att röja utan nödvändig utbildning och utrustning.

Ingen kontakt och ingen tid att söka jobb

Undersökningen visar också att fler än var tredje (36 procent) inte har haft regelbundna kontakter med arbetsförmedlare. En av medlemmarna skriver *"arbetsförmedlingen har jag inte haft någon kontakt med sedan jag började fas 3 i mitten av december"*.

Andra påpekar att *"arbetsförmedlare engagerar sig inte lika mycket i fas 3-personer som de gjorde i de tidigare faserna"* och *"informationen om både arbetsplats och hjälp från exempelvis Arbetsförmedlingen har varit synnerligen bristfällig"*.

Då de som deltar i fas 3 har haft en längre tid utanför den reguljära arbetsmarknaden behöver de troligen mer rådgivning, handledning och utbildning, inte mindre. Därför bör en regelbunden kontakt med arbetsförmedlare prioriteras. Resultatet i vår undersökning visar att syftet med jobb- och utvecklingsgarantin, att den arbetssökande ska få ett förstärkt stöd i sitt arbetssökande, inte uppfylls.

Flera nämner också att det är svårt att söka jobb när de arbetar heltid i fas 3 och en av de svarande föreslår att *"man ska arbeta 75 %"*. Skälet till detta är att *"25 % av tiden skulle användas av den arbetslöse att söka arbete"*.

Eftersom syftet med jobb- och utvecklingsgarantin är att den som deltar fortare ska hitta ett arbete är det självklart att det måste finnas tid till att söka ett arbete. Annars är det som en av deltagarna skriver *"... bättre att man sökte jobb som förut, nu går en massa tid till spillo på en firma där man vet att det inte leder någon vart"*.

"Vi jobbar ju lika mycket som fasta personalen"

71 procent av dem som svarade på enkäten upplevde att de arbetsuppgifter som de utförde tillhörde den ordinarie verksamheten. Svaren visar att deltagare utnyttjas av arbetsgivare för normala arbetsuppgifter utan att det kostat arbetsgivaren ett öre.

Några av kommentarerna är *"vi jobbar ju lika mycket som fasta personalen"*, *"det känns som de bara utnyttjar mig. Vad bra för dem, kostar inget och får betalt för att jag är där"* och *"det är förjävligt att föreningarna får 4 500 kr/mån för varje 3-fasare och då får vi göra samma arbete som en vanlig anställd"*.

Detta går direkt emot direktiven för fas 3 som säger att arbetsuppgifter ska var sådana som annars inte skulle utföras. Det innebär också att man tränger undan reguljära jobb och inbjuder till utnyttjande och illojal konkurrens mellan företag.

Som en av de svarande skriver *"jag utför ju vanliga arbeten, egentligen är det väl så att de skulle behöva vara en person till"*.

Inte närmare en ordinarie anställning

Endast 13 procent upplevde att fas 3 innebar att de kom närmare en ordinarie anställning på arbetsmarknaden. 74 procent ansåg däremot att så inte var fallet.

"Fas 3 binder oss halta och lytta, och andra svaga grupper, in i en gränd utan återvändo" och "bara en menlös sysselsättning utan verkligt mål och mening" var några av kommentarerna.

Stort missnöje med fas 3

Mer än hälften (58 procent) är på det hela taget missnöjd med fas 3. Nästan var tredje (29 procent) är dessutom mycket missnöjd. Endast var nionde (11 procent) är mycket nöjd med fas 3.

Bortsett från en av de svarande som skrev *"fas 3 är väldigt bra"* var de övriga kommentarerna mycket negativa. Några av dessa var *"fas 3 = Slavarbete"*, *"sätt stopp för fas 3"* och *"SLAVERIarbete"*.

42 procent av deltagarna upplevde att arbetsuppgifterna var meningslösa.

Det räcker inte att motivera ett deltagande i fas 3 med att man ska upprätthålla vardagsrutiner; dvs. gå upp tidigt på morgonen och gå till ett arbete. Arbetsuppgifterna måste vara meningsfulla.

Dålig efterlevnad och psykisk ohälsa

Det finns åtminstone två allmänna slutsatser som man kan göra utifrån svaren på enkäterna samt de kommentarer som lämnades.

Den ena slutsatsen är att efterlevnaden av regelverket kring fas 3 är mycket dålig. Den andra slutsatsen är att många upplever psykisk ohälsa. Om det vittnar många av kommentarerna; *"man känner sig VÄRDELÖS!", "fas 3 är inte bra alternativ, då är botten nådd både ekonomiskt och socialt", "man har kommit så långt ner på skalan", "utanförskapet känns större än någonsin och riktigt jobb känns väldigt långt borta", "det värsta i den här satsen är att man tappar framtidstron och hoppet om att någonsin få ett vanligt hyfsat jobb!"* och *"fas 3 innebär en nedvärdering i allmänhetens ögon"*.

Gör om – gör rätt, lägg ner fas 3

Undersökningen visar att av dem som fanns i fas 3 under perioden september till november 2010 jobbade 15 procent vid frågetillfället och 80 procent var kvar i programmet. Det kan inte ses som annat än ett misslyckande.

Det enda resultat som har uppnåtts är, bortsett från att många människor har mått väldigt dåligt, att offentliga och privata arbetsgivare samt föreningar har fått bidrag för att få arbetsuppgifter utförda.

Regeringen som med hög svansföring säger att de tillämpar en arbetslinje har genom fas 3 verkligen visat prov på en bidragslinje. Skillnaden är dock att här går bidragen till arbetsgivarna istället för till de arbetssökande.

Svaren från GS medlemmar är entydigt - kvalitén i jobb- och utvecklingsgarantins fas 3 ger inte deltagarna ökade förutsättningar att komma tillbaka i arbete. Förutom att många av våra medlemmar drabbats av arbetslöshet så tvingas de att delta i ofta meningslösa åtgärder med låg ersättning.

Det är uppenbart att det finns stora brister i styrningen från regeringen och kontrollen från Arbetsförmedlingen. Att inte ge människor som drabbats av långvarig arbetslöshet möjlighet att utbilda sig är inte att ge stöd för att komma tillbaka i arbete. Detta är enligt GS inte en aktiv arbetsmarknadspolitik. Gör om - gör rätt.

GS kräver att regeringen lägger ner fas 3 och istället erbjuder arbetssökanden användbar utbildning, med rimliga ersättningsnivåer, för att öka möjligheten att återkomma i arbetslivet. Alternativt erbjuda subventionerade anställningar med lön enligt kollektivavtal. Utöver detta bör regeringen satsa på fler platser i arbetsmarknads- och vuxenutbildning.

"Jag försöker vara positiv. Ibland drabbas man ju av negativa känslor, man arbetar heltid som de andra och får bara 65% av A-kassan, samt inga förmåner vad gäller frikort för gym, jobbavdrag, samt mycket kortare semester än andra, inga semestertillägg här inte. Folk sitter i fikarummet och berättar vad de ska köpa och resa till på semestern sånt KÄNNS, eftersom man själv inte har den möjligheten."

- Anonym kommentar ur enkäten.

FACKET FÖR SKOGS-, TRÄ-
OCH GRAFISK BRANSCH

www.gsfacket.se